

ARVAMUS

Türi tehnika- ja maamajanduskool ei tohi kaduda

Türi vallavalitsus peab mõistlikuks, et loodava Järvamaa Kutsehariduskeskuse asukoht saab Särevere.

TOOMAS MARRANDI
Türi vallavanem

Arvestades eelnenud Vabariigi Valitsuste seisukohati maamajanduskooli arendamiseks, investeringuid ja õpetatavaid erialasid silmas pidades, peaks loodava Järvamaa Kutsehariduskeskuse keskus olema Säreveres. Tundub igati loogiline, et Säreveres juba korrastatud õppe- ja olmetingimusi arendatakse edasi, mitte ei hakata hoopiski sama alles looma Paidesse.

Türi valla ja kooli vahel on tihedad sidemed ja head suhted, vallavolikogus on esindatud kolm kooli juhtkonna ja nõukoguga seotud inimest, kes on meid pidevalt informeerinud asjade käigust ja ka nemad ei näinud ohumärke Särevere koolile. Meie jaoks loogilisena tundunud keskuse asukoht oli ka ministeeriumi ametnike ja nõukogudevahelise kokkulepete tulemus ja ühine otsus, seetõttu ei pidanud vallavalitsus vajalikuks veel täiendavaid läbirääkimisi pidada. Saime sellekohast kinnitust ka ministeeriumi ametnikult, kes külastas 15. veebruaril Türi toimetulekukooli, kus muuhulgas esitasime kutsehariduskeskuse loomist puudutava küsimuse. Vastuseks saime, et kooli keskuse aadress on Särevere.

Ootamatuks üllatuseks oli aga mõne tööpäeva pärast toimunud koosolek Paides, kus sama ametnik väitis uuest suunast ametkoolide ühendamisel, et keskuseks oli saanud poliitiliste tõmbetuulte mõjutusel hoopis Paide. Et kuskil tagatoas sõlmitakse poliitilisi kokkuleppeid hoopis teistsuguste tulemustega, ei osanud ette näha. Kokkulepped ja ettepanekud töökomisjonilt, maavanema arvamusalvoldus, Särevere kooli pikaajalised traditsioonid, tehtud mahukad investeeringud ei maksa kahjuks midagi poliitilise tahte vastu. Tekib küsimus, kas oleme nii rikkad, et alustada uues kohas? Selle asemel, et Paidesse suunata investeringud kasutada õpikeskkonna ja õpilaste olmetingimuste parandamisele hakka me ilmselt kulutama hoopis uue keskuse ehitusele.

Antud olukorras tundub, et valitsus ei soovinudki arvestada tehtud ettepanekutega. Ja kui tõepoolest on keskuse asukohaks valitud Paide pelgalt isiklike tutvuste või poliitilise kuuluvuse soosimise tulemusena, arvestamata kasvõi majanduslike põhjendusi, siis seab see kahtluse alla koostöö võimaluse koolide ühendamisel. Türi tehnika- ja maamajanduskool on edukas üksigi.

Veel kord eelarvest

RAIVO PINK
Türi volikogu liige, IRL

Nagu ettevõttes, nii on ka omavalitsuses eelarve dokument, millest aasta tegevuste planeerimisel juhendatakse. Eelarve on ka baromeeter, mis annab kõige selgemalt märku sellest, kui organisatsioon vajab sisemisi muudatusi. Kui ikka arvud eelarves näitavad, et ettevõtte ei suuda leida oma arenguks raha, siis tuleb kõik tegevusvaldkonnad kriitiliselt üle vaadata. Ettevõtluses omab järjest suuremat tähtsust tegevuse fookuseerimine, et organisatsioon saaks ratsionaalselt toimida.

Lihtsakoeliste lahenduste aeg on ümber nii ettevõtluses kui omavalitsustes. Eelarve koostamisel pole enam peamine küsimus, millise lasteaia pesuruum on kõige hullemas olukorras, või millise kooli köök vajab esimeses järjekorras remonti. Neid küsimusi oleks tõesti lihtne lahendada vaid summade liigutamise eelarveridadel. Praegu Türi valla ees seisvad probleemid eeldavad suuremaid sisemisi ümberkorraldusi. Kui nendeks valmis ei ole, siis mehaanilised eelarvemuudatused võivad anda negatiivse tulemuse.

Ka mina olen seda meelt, et Türi valla juhtimiskulude kasv on olnud liialt kiire: kolme aastaga 53 protsenti võrreldes sellega, mis kulutasid neli omavalitsust eraldi. Volikogus sellele tähelepanu juhtimisele pole praegune vallavõim

suutnud või tahtnud reageerida. Tulemusteta töö on tekitanud kiusatuse teha eelarvesse parandusettepanek: tõsta juhtimiskulude reall üks miljon investeringute reale. Olukorras, kus vallas puudub valmisolek sisulisteks ümberkorraldusteks, tähendaks see ilmselt ametnike palgatingimuste mehaanilist halvenemist. Sellisel kujul võib järgneda ametnike lahkumise uus laine.

Ülesande sisu on mitmetahulisem: parem töökorraldus peab tagama tublide ametnike ka konkurentsivõimelise töötasu ning tagama ka mõistlikud majandamiskulud. Viisin 2004 aastal läbi kahe ettevõtte ühendamise ning tean, et lihtsad meetodid sellises olukorras ei sobi.

Nii nagu investeeringute tegemisel, nii kehtib ka siin sama: kui me ei suuda valla sisemist toimimist paremini korraldada, siis omavahenditest me peagi ehitada enam ei suuda. Kuidas aga siis maksta tagasi laenu rahaga? Siin ootaks aga kiiresti vallavanemalt selgete lahendusvariantide esitamist volikogule.

Valla rahakotis omavad erilist tähtsust täiendav investeeringuraha mitmetest toetusmeetmetest. Väidan, et vallas puudub selles osas kava. Meenutan volikogus toimunud arutelu Kirna külamaja ostu üle. See otsus tehti, ning selle üle, et aktiivsetel inimestel on olemas oma kooskäämisikoht, võib ai-

nult röömu tunda. Otsuse tegemise käik aga volikogule au ei tee. Istungil tõstatati küsimus, et vald vajab plaani külade toetamise osas. Kuhu vajatakse kiigepiir, kuhu tegevustuba. Volikogu esimees katkestas arutelu ning volikogu liikmetele sõna ei andnud. Lisaks valla põhimääruse rikkumisele pole sel midagi ühist ka hea poliitilise tavaga.

Meenutan, kuidas eelmisel aastal tegi Kaia Iva eelarvekomisjoni liikmena komisjoni esimehele ettepaneku arutada valla rahataotluste plaane. Seda teemat ei võetud isegi päevakorda. Kahjuks on näidanud valla juhtiva koalitsiooni tegevus, et seda kava polegi olemas, sest eelmise aasta lõpul avatud külade uuendamine ja arendamise meede jäi Türi valla poolt sisulise tähelepanuta. Selle meetme abil on võimalik ehitada ja renoveerida hooneid, spordiplatse, lammutada lagunenuid tootmis- ja hooneid, soetada pille või rahvarõivaid kohaliku kultuuri edendamiseks. Järvamaalt esitati selle meetme raames 14 taotlust. Türi vallast, kus elab ligi kolmandik järvakaid, esitati selle taotlus (Kihli motora ja arendamiseks), sedagi ei aida koostada vallavalitsus, vaid lapsepuhkusel viibiv Pipi-Liis Siemann.

Selle meetmega Järvamaale eraldatud 12 miljonist kroonist jäi kasutamata neli miljonit krooni. Minu hinnangul on meie tublid sädeinimesed küllades jäetud vajaliku toeta. Vastupidiselt, vallamajast said küllade eestvedajad teada, et taotlust ei saa esitada, kuna küllal puudub arengukava. Vaid ühe telefonikõne kaugusel oli kinnitus, et kui küllal pole arengukava,

siis tuleks vaadata, kas esitatav taotlus on kooskõlas valla arengukavaga. Just nii nagu seda tehti ka motokompleksi taotlust esitades ja on tehtud juba kahe eelneva taotlusvooru puhul.

Plaanipärasel tegutsemisel oleks jõudnud vajadusel kohendada nii valla arengukava, kui ka aidata küla arengukava koostamisel. Neli miljonit krooni meie külade potentsiaalset arenguraha on jäänud kasutamata. Plaan puudumisest räägib ka see, et hasartmängumaksu nõukogule esitati taotlus rahastada Kabala rahvamaja fassaadi uuendamist. Kahjuks ei vastanud see programmi tingimustele, kuna selle tulemusena ei hakata andma uusi teenuseid ega parane oluliselt ka teenuse kvaliteet. Kui valla otsust esitada selline rahataotlus lugeda pärast taotluse esitamist lehest, ei saa viga enam kuidagi parandada. Kui meil oleks olemas taotluste kava, saaks õigel ajal nõu anda. Selle „vea“ hind on pool miljonit. Samas on meil ridamisi objekte, mis vastaks nõuetele. Näiteks vajab renoveerimist majandusgümnaasiumi õppekõök, mis vastaks hasartmängumaksunõukogu seadud tingimustele.

Kui oleks kuulatud ka opositsiooni varasemaid ettepanekuid selle teema arutamiseks, oleks ehk olukord olnud parem. Ei saagi eeldada, et iga rahataotlus saab positiivse otsuse, kuid initsiatiivi omamata on võimalus vallale lisaraha hankida hoopis väike. Enne kui kurta, et riik ei toeta maa- ja metsanduse, tasuks mõelda, kuidas vähemalt sügisel toimuva uue taotlusvooru raha jõuaks ka Türi valda.

Kõiki lapsi arendava uurimusliku õppe rakendamise

LOONA PÄRIL
Türi majandusgümnaasiumi õpetaja

Arvestades muutusi, mis tänapäeva ühiskonnas aset leiavad, on selge, et vanale haridusparadigmale baseeruv haridus ei vasta kaasaja nõuetele ega taga majanduse tulevikus. Tänapäeval peavad lapsed omandama kõrgemaid tunnetuslikke oskusi, meie traditsiooniline haridusmudel aga püüab endiselt arendada õpilaste algoritmilist mõtlemist ning faktikeskset mälu treeningut. Tänapäeval muutunud mõiste „teadmine“ sisu - see ei ole enam pelgalt faktide meelde jätmine ja ülestülemine, mida vana haridusmudel kiivalt toetab, vaid

oskus vajaliku infot leida ja seda loovalt kasutada.

Laste loomulikuks eluvajaduseks on ümbritseva maailma tundmaõppimine, nad on uudishimulikud ja uurimusliku käitumisega. Uurimusliku õppe kasutamisel hariduses suunatakse laste loomulikkust uudishimu maailma saladuste avastamisele, seega peaks õpe pakkuma lastele rahuldust ja eduelamust ning neil säilib õpihuvi kogu eluks.

Kui eesmärgiks on millegi aru saada, siis enamasti ei piisa kuulmisest ja nägemisest. Selleks, et mõista, peab ise tegema, uurima, „käed külge panema“. Heuristiline ehk avastuslik õppeviis suunab küsimuste püstitamisele, ise tegemisele. Didaktiline ehk õpetav paradigma on seevastu eeskätt äraõpetamise põhimõtetele rajatud õppesüsteem, mis suures osas baseerub

kuulmisel ja nägemisel.

Sageli ei hinnata haridusasutustes õpilaste loovust ja mõtlemisvõimet, õppimine ja õpetamine toimub peamiselt madalamat järku, algoritmiliste tunnetuslike oskuste arendamise suunas. Neid oskusi hinnatakse ka õpilaste edukuse testimisel. Seetõttu jäävadki koolis kõrgemat järku tunnetuslikud oskused nagu loovus, kriitiline ning süsteemne mõtlemine, probleemide lahendamise oskus, küsimuste esitamise oskus, kirjalik ja suuline väljendusoskus, aga ka teaduslik maailmatunnetus lastel enamasti välja arendamata. Loetletud oskused on just sellised kõrgemat järku tunnetuslikud oskused, mis kujundavad isiksuse, kes on nõutud tööjõuturul ja võimeline elus hästi hakkama saama. Eestis hariduses kasutatav memoriseeriv õppeviis treenib laste

aju tüüpsituatsioonide lahendamiseks, uutest olukordades ei ole kaugelki kõik lapsed võimelised edukalt hakkama saama.

Tänapäeva õpetajad seisavad keerulise valiku ees, missuguseid õpetamisviise kasutada. Traditsiooniline haridusmudel enam ei sobi. Õpilastel peaks tekkima võime näha ja kuulda, tunda, teada ning aru saada, mis on kuulda ja nähtava taga. Uut lähenemisi on vaja juba alus- ja alghariduses..

Ühine mure kaasaja nõuetele mittevastava koolisüsteemi pärast on mitmeid Euroopa riike viinud koostööle ning üle-euroopalise võrgustiku loomisele teadusõppe ja tehnoloogia-alase hariduse arendamiseks eel-, alg- ja põhikooli haridusastmetes. Koostööprojekt, mis kannab nime „Pollen“ (i.k. „õietolm“),

ühendab 12 Euroopa riiki, kes on tunnustanud vajadust sisuliselt muuta haridusmudelit koolis. „Polleni“ sisuks on käelisele tegevusele baseeruv uurimuslik õpe loodusõpetuses, mis on integreeritud kõigi teiste õppeainetega. Eestis osaleb samuti nimetatud projektis, uurimusliku õppe rakendamiseks lasteaedades ja koolides on juba alustatud. Hiina vanasõna ütleb „Ma kuulen ja ma unustan, ma näen ja ma mäletan, ma teen ise ja ma saan aru“. Avastuslik õppeviis suunabki õpilast küsimuste ja juhendamise varal võimalikult iseseisvale teadmiste hankimisele, see tähendab ise tegemisele.

Sellest tulenevalt muutub ka õpetaja roll, kes avastusliku õppeviisi rakendamisel suunab märkama, pakub kogemise võimalusi ja juhatab ning toetab mõtlemist. Õppi-

des tegemise kaudu, mõistab laps õpitut paremini kui vaid kuulates või vaadates. Ise tehes kasutab laps oma erinevaid meeli isikupärasel moel. Mälupildid, mis tal õppimise käigus talletuvad, on seostes rikkad ja seetõttu püsivamad ning paremini kasutatavad.

Uurimuslik õpe ehk avastusõpe, millega toetatakse õpilaste uurimuslikku käitumist, loob eeldused mitmekülgset arenenud isiksuse kujunemiseks. Avastusõppes kasutatakse lapsi arendavaid intergratiivseid õppemeetodeid, kus käelisele tegevusele baseeruva õpitegevuse kaudu toimub arusaamisega õppimine. Lapsed on tegevustes kehtastunud „väikesteks teadlasteks“. Lapsed püstitavad hüpoteese, diskuteerivad, otsivad probleemidele lahendusi, katsetavad ja teevad katsetamisel saadud tulemuste põhjal järeldusi.